DE OORLOG IN HET DUISTER

ROMAN VAN LUDWIG WOLFF

(Vervolg)

„Wij zijn broeders, kinderen van één vaderland: Oostenrijkers zijn wij!"

De oude barones begon luid te zingen: „O Du mein Oesterreich! Oesterreich!"

Het klonk als beleedigde liefde en smartelijke hoon.

Heinersdorff keek op zijn horloge en riep:

„Donnerwetter! Weet u hoe laat het is, grootmoeder?"

„Nu?"

„'t Is gauw middernacht!"

De grootmoeder sprong op en zeide:

„Dat komt alleen van je domme politiek!'

„Ik ben daarmee niet begonnen."

„Wie dan anders? Maar nu — marsch, naar bed. Morgen komt er ook een dag om het Vaderland te redden."

Zij drukte haar kleinzoon een klinkenden zoen op het voorhoofd en dreef hem de zaal uit.

Hij sliep tot laat in den ochtend en moest alleen ontbijten daar zijn grootmoeder reeds eenige uren vroeger naar de velden was gereden. Opgewekt en rookend ging hij toen door het groote park, dat zich een uur in den omtrek rondom het kasteel uitstrekte. Hij verheugde zich in den mooien zachten voorjaarsdag en dacht met teedere liefde aan Hedwig die hij, binnen eenige maanden, zijn mooie rijk mocht toonen. Zoo kwam hij in gedachten bij een stuk weiland, dat bijna rond was en omringd door hooge oude eiken. In het midden verhief zich een witte tempel, sierlijk en vriendelijk, door groene levensboomen omringd, met een kleinen uitbouw die door twee slanke Grieksche zuilen gedragen werd. Dit aardige huisje, dat er als een fijngebouwd zomerhuisje uitzag, was de begraafplaats der baronnen van Heinersdorff.

Heinersdorff weifelde een oogenblik toen hij de groene vlakte betrad, want hij was niet van plan geweest om de oude graven te bezoeken. Dan ging hij echter toch over het van bloemen bonte grasveld op de zware smeedijzeren poort af die, kunstig bewerkt, het wapen van Heinersdorff vertoonde. Aan den bovenrand van het mausoleum was, door sneeuw en regen half uitgewischt, te lezen:

„Ik ben niet gekomen om Vrede te brengen,
maar het zwaard."

Heinersdorff glimlachte even om dezen Bijbeltekst. Welke oorlogszuchtige voorvader had dien, misschien verkeerd begrepen, voor zijn begraafplaats gekozen? In elk geval, de tekst paste goed voor de laatste rustplaats van oude dappere soldaten.

Hij opende de poort en betrad de helverlichte ruimte die vrij was van somberheid en doodsbeklemming. Door de vensters viel het groene boschlicht en op de steenen vloertegels kringelden de zoncirkels. Op de gele wanden stond geschreven: „Gij zijt het licht der wereld" en „Gij zijt het zout der aarde." Ze waren niet bescheiden, die heeren van Heinersdorff.

In een hoek stond een ridder, gewapend en geharnast, en leunde trotsch op zijn zwaard. In een anderen hoek was een verweerde, zeer doorschoten vlag vastgemaakt; die een Heinersdorff in den slag bij Kolin had veroverd en hierheen gebracht.

Hij ging van zerk tot zerk en las de inschriften. De Heinersdorffs heetten altijd George of Ferdinand Frans, en allen waren soldaten geweest, hadden hun leven lang voor Keizer en Rijk overal in de wereld gevochten en waren voor het meerendeel op het oorlogsveld gevallen.

Hier lag Ferdinand Frans, de stadscommandant van Venetië, zijn overgrootvader die voor Custozza den dood had gevonden, en George Heinersdorff, zijn grootvader, die als eerste-luitenant bij Königgrätz zijn jong leven laten moest.

In het zelfde jaar waren vader en zoon hier voor 't laatst ter ruste gegaan. Naast de grafstede van den grootvader stond een groote doodkist, waarop te lezen stond: Maria Assunta Heinersdorff, geb. Gravin Ihlefeld, geboren den 2en Maart 1842 te Venetië, gestorven te Altheinersdorff den ..... De datum was niet ingevuld.

Hij moest zich eerst bedenken eer hij raadde dat dit de laatste rustplaats voor zijn grootmoeder moest worden, die zoo flink en gezond daar buiten in de zon aan het werk was. Met eenige ontroering bekeek hij de groote breede kist, die de grootmoeder zich zoo had laten maken om mettertijd eens recht gemakkelijk en behaaglijk haar oude beenderen te kunnen uitstrekken.

De volgende van de rij was Ritmeester Ferdinand Frans Heinersdorff, zijn vader, die ook in dienst gestorven was, wel is waar niet op het slagveld maar, in overeenstemming met de treurige tijdsomstandigheden, op het manoeuvre-terrein. Bij een aanval was hij zoo ongelukkig gevallen, dat hij zijn ruggegraat gebroken had. Veertien dagen lang had hij onder onduldbare pijnen bij volle bewustzijn op het ziekbed gelegen, totdat de dood hem uit zijn lijden verlost had. Naast hem rustte zijn vrouw, die een paar jaar later haar gade was gevolgd. Dan volgde weer een leege kist: George von Heinersdorff, geboren den 10en Februari 1879 te Weenen, gestorven den ..... Hij voelde een merkwaardige rilling toen hij voor de kist stond waarin hij eens stom en koud den laatsten slaap zou slapen. 't Leek hem alsof hij hier reeds lang dood ter neer lag en een vreemde zijn graf bezocht. Maar dan kwam weer rust en vrede in zijn hart. 't Was eigenlijk zeer goed te weten waar iemands laatste rustplaats gereed lag. De dood verloor alle verschrikking en bitterheid. Het was een goede engel die de Heinersdorffs zacht bij de hand nam en glimlachend naar den vriendelijken, witten tempel leidde, die midden in het bosch op een mooie, bonte weide stond.

Heinersdorff groette zijn vader en moeder en het Vaandel van Kolin en trad naar buiten in het zonlicht.

's Namiddags bracht hij een bezoek bij Krimbacher, den rentmeester. Het huis lag aan den rand van het bosch en was bruin geschilderd en statig. De wilde rozen klommen tot het dak omhoog en hulden in den zomer het huis in geurende vlammen. De rentmeester was een groote, zware man met een roodbruin gezicht, waaruit de gebogen neus flink naar voren kwam. Hij nam zijn jagershoed met de haneveer af en groette:

„Goedendag, kapitein!"

Heinersdorff glimlachte:

„Grüss Gott, Krimbacher! Met den kapitein is 't uit."

De rentmeester keek hem verbaasd aan:

„Wat bedoelt u, kapitein?"

„Ik heb pensioen genomen, Krimbacher."

„Dat is jammer!"

„Nu verliest u alle achting voor me, niet?"

Krimbacher riep verlegen:

„Maar baron!"

Dan begon hij een uitvoerig rapport over den zakelijken toestand van het goed. Hij stelde verbeteringen voor, waarvan de oude barones niets wilde weten; pleitte voor den aankoop van een motorploeg en voor een meer rationeele cultuur van de al te weelderige bosschen.

Heinersdorff hoorde hem een poos geduldig aan en zei vriendelijk:

„Ik zal u eens wat zeggen, Krimbacher, ik heb daarvan niet veel verstand. Voorloopig commandeert grootmoeder hier nog, gezamenlijk met u, en ik heb mij niet te beklagen."

De rentmeester zeide ijverig:

„Wij zouden echter gemakkelijk vier procent uit het goed kunnen maken, baron."

„Drie procent is ook heel mooi. Waarvoor hebben wij zooveel geld noodig? Laten wij wachten tot ik getrouwd ben en kinderen heb."

De rentmeester meende een beetje gekrenkt te zijn, maar Heinersdorff verzoende hem dadelijk door het gesprek op zijn afgod te brengen, den ouden „Veldmaarschalk" Galgotzi, den roemrijken held van vele veldslagen, die nooit geleverd werden.

„Geloof mij, baron," riep Krimbacher met vuur, „het is doodjammer dat Galgotzi nooit tot oorlogvoeren is kunnen komen. Die zou ze 'n beurt gegeven hebben!"

De vrouw van den rentmeester kwam nader. Zij was een groote, kalme, helblonde vrouw met groote, droomerige kinderoogen. Hij had haar uit de noordermarken, uit Apenrade, in Stiermarken, gehaald.

„Ik verheug mij altijd u te hooren spreken," zeide Heinersdorff lachend tot haar. „U breekt dat S-t altijd zoo aardig af. Is u reeds hier bij ons gewend?"

„O ja, baron!"

„Geen heimwee meer?"

Zij dacht na en antwoordde, een weinig verlegen:

„Wanneer ik oprecht moet zijn: naar het water heb ik dikwijls verlangen."

Zij keek met haar grijze zeemansoogen strak in de lucht, als zag zij de groote, onrustige zee.

„Verlangen is iets moois", zeide Heinersdorff. „Men moet altijd iets hebben waarnaar men verlangen kan."

Hij bleef bij den rentmeester tot het avonddonker viel.

Na het avondmaal zeide de grootmoeder plotseling: „Lieve Hemel, ik heb je heelemaal niet gevraagd hoe 't met je meisje gaat?"

„Goed, grootmoeder."

„Hou je altijd nog van ze?"

„Meer dan mijn leven."

„Dat is goed," knikte de oude barones tevreden. „'t Is hoog tijd dat je trouwt, anders sterft het geslacht der Heinersdorffs uit."

„Het zal niet uitsterven!" riep hij overmoedig.

„Dat wil ik hopen. Wanneer is de bruiloft?"

„Als alles goed gaat, in den herfst."

Hij zeide dit een weinig benepen.

„Wat beteekent dat: als alles goed gaat?"

Hij zette een bedrukt gezicht.

„Ja dat zit zoo: ik heb twist met generaal Buschgart gehad."

„Mooi zoo! Hoe kwam dat?"

Hij vertelde hakkelend en met tegenzin, van het tooneel in het kleine huisje te Hietzing.

De barones was verontwaardigd. „En je hebt je rustig voor lafaard laten schelden? Ik zou hem de oogen hebben uitgekrabd en zijn tong afgesneden."

Hij zei verontschuldigend:

„Hij is een oude man, grootmoeder, en de vader van mijn verloofde."

Ze moest hem tegenstrevend gelijk geven:

„Jawel, dat is wel waar, maar ik zou toch..... nu, enfin; en hoe is die geschiedenis afgeloopen? Heeft hij je verontschuldiging gevraagd?"

Hij schudde het hoofd.

„Nu, wat is er dan gebeurd?"

„Heelemaal niets. Wij zijn boos van elkaar weggegaan."

Zij zag hem uiterst verbaasd aan.

„En dan wil je in den herfst bruiloft houden? Hoe stel je je dat voor?"

„Doodeenvoudig. Ik heb met Hedwig alles afgesproken. Ik haal haar in den herfst af en wij trouwen zonder opzien te wekken en in alle stilte. Na het trouwen rijden wij naar Heinersdorff."

„Je bent een dwaas jongetje," verklaarde de grootmoeder met volle overtuiging, „een complete dwaas. Je gelooft toch niet een oogenblik in ernst dat generaal

EEN 250-JARIG JUBILEUM.

Zondag 5 December was het 250 jaar geleden, dat de groote weg naar Scheveningen, aan welks naam die van onzen grooten dichter Constantijn Huygens verbonden is, in gebruik genomen werd. Op onze foto ziet men links het Huygens-monument, rechts den grooten Scheveningschen weg. *(foto v. Tol.)*